

ĐỀ KIỂM TRA HỌC KÌ I – NĂM HỌC 2025-2026

MÔN: NGỮ VĂN – LỚP 6

Thời gian làm bài : 90 phút (Không kể thời gian phát đề)

Câu 1: (6,0 điểm) Em hãy đọc văn bản sau và trả lời các câu hỏi bên dưới:

CHUYỆN CỦA CÁ THỜI LÒI*

Xưa thiệt là xưa, lâu lắm rồi không ai còn nhớ rõ nữa, ở một ngôi làng nọ thuộc hạ lưu sông Mê- kông nơi cuối dòng sông Hậu đổ ra biển Đông, cùng với tất cả cư dân sống ở đây thật đa dạng, đông đúc và trù phú, có một chú cá nhỏ, hiền lành tên là Vàm Hồ.

Vàm Hồ sống vui vẻ, hòa thuận, chan hòa với tất cả cư dân ở cuối sông. Nhưng khác ở chỗ thích lên khô, khỏi mặt nước ở những chỗ bùn sinh mầu mỡ phù sa của sông Mê-kông, để ngóc đầu lên ngó trời xanh và mây bay, cùng các bạn cua, còng và nhất là nhìn sóng tấp vào bờ tung bọt trắng xóa như mây.

Một hôm, cùng với nhiều loài cá đang bơi tung tăng ở xứ sở nhiệt đới gió mùa quanh năm hiền hiền hòa này, thì Vàm Hồ reo lên:

- Ước gì từ nay về sau mình có thể vừa sống dưới nước, lại có thể vừa sống trên cạn, để hít thở gió trời, nghe mùi bùn non dưới nắng thơm đến lạ lùng, và nhất là nghe tiếng lá thì thảo của những vật rừng bản mênh mông trong làn gió thu ẩm ướt.

Nghe vậy, các bạn cá cười rần hết lên và nói:

- Cá thì chỉ có sống dưới nước đờm có mà ảo tưởng lung tung vậy!

Nhưng lạ kì là Vàm Hồ không nghe theo đám đông, cũng như định không bỏ ước mơ của mình. Ngày nào chú cũng ngoi lên mặt nước và bò sát mép nước, dùng vây như cái chân bò lên trên mặt bùn. Cứ vậy, Vàm Hồ luyện mãi hết ngày này sang ngày khác, hết tháng này sang tháng khác, nghe nói lâu ời thiệt là lâu!

Thấy vậy một hôm ông Trời ngó xuống động lòng thương, giả làm một ông già râu tóc bạc phơ, gọi Vàm Hồ tới và biểu:

- Vì sao con đương sống dưới nước lại vừa muốn sống trên cạn?

- Dạ, thưa ông, con không muốn bỏ dòng sông yêu dấu này lại cũng không muốn bỏ bùn sinh nơi chốn mà từ đó con đã sinh ra. Con rất muốn được sống với gia đình đông đúc của nhà cá dưới nước lại vừa được lên bờ chơi với bạn còng, bạn nhện và nhất là hít thở khí trời trong lành mọi buổi sớm mai!

Ông Trời rất vui, mỉm cười rồi nói:

- Con vốn thông minh lại có tấm lòng ham học hỏi để hiểu biết thế giới rộng lớn này, lại không ngại khó khăn tập luyện mỗi ngày, vậy từ nay ta ban cho con một khả năng kì diệu là con có thể sống dưới nước và cả trên cạn như mơ ước của con; lại thêm nữa, con có đôi mắt lồi ra thật to để ngó, ngắm thật xa, và cả đôi vây thật khỏe để leo nhảy như đôi chân đi lại được trên bùn sinh ở những vàm sông.

Từ đó Vàm Hồ biến thành cá, người ta đặt tên nó là Thòi Lòi, lúc thì tung tăng nhảy nhót trên sinh bùn, lúc lại lặn xuống dưới nước cùng với nhà họ cá. Từ đó khi nhìn thấy cá Thòi Lòi ai cũng thích thú với dạng điệu thiệt vụng về nhưng cũng thiệt đáng yêu.

Và cũng từ đó giả thuyết rằng ở miệt cuối sông Hậu nói riêng và miền ven cửa sông nói chung, cư dân truyền tụng với nhau rằng: “Cá Thòi Lòi là minh chứng cho sự kiên trì và dám ước mơ khác biệt, dám dấn thân làm những điều tưởng chừng như không thể”.

Vậy mới có câu tục ngữ lưu truyền mãi trong dân gian cho tới nay rằng: “*Có công mài sắt có ngày nên kim*” là vậy! (Trần Thanh Dũng - Báo Văn Nghệ, ngày 5/10/2025)

* Thòi lòi: một loài cá nước lợ sống ở bờ kinh rạch ven cửa sông đổ ra biển

- a. Truyện được kể theo ngôi thứ mấy? Nhân vật trong truyện gồm những ai? (1,0 điểm)
- b. Những dấu hiệu nào giúp em nhận biết Chuyện của cá Thòi Lòi là truyện đồng thoại? (1,0 điểm)
- c. So sánh việc dùng cụm động từ làm vị ngữ (**phần in đậm**) giữa câu (1) và (2) (1,0 điểm)
- (1) *Con rất muốn được sống với gia đình dưới nước lại vừa được **lên bờ chơi** và nhất là hít thở khí trời!*
- (2) *Con rất muốn được sống với gia đình đông đúc của nhà cá dưới nước lại vừa được **lên bờ chơi với bạn cùng, bạn nhện** và nhất là hít thở khí trời trong lành mọi buổi sớm mai!*
- d. Tìm **hai** chi tiết trong đoạn văn sau thể hiện hành động của nhân vật Vàm Hồ. Trên cơ sở đó, nhận xét về tính cách của Vàm Hồ. (1,0 điểm)
- Nhưng lạ kì là Vàm Hồ không nghe theo đám đông, cũng như định không bỏ ước mơ của mình. Ngày nào chú cũng ngoi lên mặt nước và bò sát mép nước, dùng vây như cái chân bò lên trên mặt bùn. Cứ vậy, Vàm Hồ luyện mãi hết ngày này sang ngày khác, hết tháng này sang tháng khác, nghe nói lâu ỏi thiệt là lâu!*
- e. Em học tập được điều gì từ nhân vật Vàm Hồ? (2,0 điểm)

Câu 2: (4,0 điểm)

Sau gần một học kỳ là thành viên của trường Trung học cơ sở Lý Thánh Tông, em hãy viết một bài văn (khoảng 400 chữ) kể lại trải nghiệm về việc học tập **hoặc** tham gia các hoạt động phong trào của chính em.

-----HẾT-----